

KARÁCSONYI VÁSÁR A RÉGI PESTEN

December 19. van: Aranyvasárnap! — Valamikor a múlt század harmincas éveiben; mindegy, hogy melyikben. A pesti utcákra fehér hótakaró borul s az emberek a karácsonyra komisszióznak. Csak pár éve történt ez így — a pesti utcák ezekben az években teltek meg üzletekkel és veszik fel a „modern” városok képét. Ez annyit jelent, hogy fejlődtek az ipar és a kereskedelem. A város állap a régi városkapukon és falakon, terjeszkedni kezd a Kerepesti-út (mai Rákóczi-út) mentén s a harmincas évekre már a Király-utca és a Teréz-templom is felépül. A német város-lakók közé mind több magyar telepe-dik le, felveszik a biedermeier ruhá-kat és szokásokat, de közben újítják a nyelvet, fejlesztik a kultúrát, épí-teni kezdenek.

A pesti utcák járólói közt a pest-rajongó öreg Kazinczy-val, a szobrász Ferenczyvel, Vörösmartyval, Toldy és Bajza körével, a híres történeíró Horváth Mihállyal, de Széchenyivel és a fiatal Kossuth Lajossal is talál-kozhatunk. Persze peckesen ott sá-tálnak a „Granadiros Főhadnagyok” és elsősorban a krónikusok. A forgalom a mai Belvárosban zajlik s a pestiek kis kosárikakkal járkál az üzleteket, miközben benéznek vala-melyik cukrászdába, vagy kávéházba is. Talán leghíresebb ilyen kávéház a Wurm-udvar, ahova a nemcsak jár-nak. A „Magyar Király” a művészek tanyája, az „Örök Fény”-kávéházban pedig a kártyások szórakoznak. A Börse épületében levő „Casino” a ke-reskedők kávéháza.

Kereskedői pitvar a Börsenek, a kereskedelmi kar épületé-nek neve. Első emeletén a Széchenyi-alapította kaszinó, ahol a főnemesség tárgyalják meg telivértenyészítés kérdéseit. Eb-ből lesz a későbbi Lovaregylet. Föld-szintjén a már említett kávéház, ahol kereskedők olvassák az „Allgemei-ne”-t, vagy a „Frankfurter Oberpost-

amtszeitung”-ot, esetleg piramidát, vagy kopickit (kopkát) játszanak. Itt születnek a vicek, melyek azután vidám jellemzői lesznek a pesi ke-reskedővilágnak. Elterjed, hogy az egyik rőtös így ajánlja a portékát: „Ezt a posztót tessék megvenni! Kitűnő munka, eltart a világ végéig és még azután is lehet egy téli sap-kát csináltatni belőle!” Egy másik boltos az inasra panaszkodik: „Kér-dem tőle reggel, hogy fellocsolja a padlatot. Felel, hogy igen! Nem mondtam, hogy ma ne tedd? — vá-laszolom. Ujra felel: nem is tettem!” Van panasza a vásárlókra is. Egy fű-szeres adósa lakására ment fel a pénzéért és azt mondta, hogy addig nem megy el, míg a pénzt nem lát-ja. „Ugy? — felel az adós. — Majd meglátjuk! Laura lelkem, ülj csak a zongorához és énekelj is hozzá.”

Váramban, de közben komolyan is készülődnek a karácsonyi vásárra. Ebben az időben je-lennek meg az első újság-hirdetések is. Nagy újdonság-nak számít a csokoládé, kávé és a délgymölcs. A Lajos arany 9 forint-nak felel meg ebben az időben s egy könnyű fedeles kocsi 200-ba került a Hatvani kapu körül levő „sattlerok”-nál. Főleg könyvet és műtárgyakat ajándékoztak egymásnak az embe-rek. Igen értékesek Szent Péter József és Szmó Ferenc híres ötvösmű-vészek remekai. Sok ital is elfogy karácsonykor s persze meleg holmi, bundának való is. Utóbbi most még a kispalaccon vásárolható legjobban. A Dunaparton levő rakodópia ugyan lassan elveszti jelentőségét, de a jó báránybőr még mindig a téli havi kis-vásár kiváltsága. Inkább irhát vesz-nek az emberek, mint kész bundát a városban. Majd megcsinálja Tóth Gáspár, a kitűnő szabó, aki a dús-gazdag Csernovics Péternek, de a gazdagnak aligha mondható Kossuth-nak is szabója. Arról nevezetes, hogy — mint Kossuth mondta — egyfor-mán szab mindkettőjüknek. Kosz-gleba Antal, a színházterti csemegés

italokat hirdet. A magyar pezsgő ára egy forint. A bor literje 20—30 kraj-cár, csak a somlái 40. A legkapó-sabb a villányi, melyet így hirdet meg egy másik csemegés:

Palackba lefújtott s hosszabb szá-lításra is elkészített villányi bor kisebb palackokban 10.—, nagyobb-ban 16.— pengő kr-ért palack-okkal együtt találhatók

Klopfinger Jánosnál
Pesten a német-színház mellett.

A Hatvani-útcán (mai Kossuth Lajos-ú.), Szép-útcán, Kegyő-útcán, Franciscanusok terén, Uri-útcán (mai Petőfi Sán-dor-ú.), Barátok terén (Szer-vita-ter), Párizsi-útcán, Váci-útcán, Kis-Hid-útcán (Tűrr István-ú.), Mária Dorothea-útcáján mindenütt áll a karácsonyi vásár. Nagy a forgalom a kis Képző-útcán metszetkészítőknél, de még a Téli-útcán sváb borbély-nál is, aki arról nevezetes, hogy a nyelvújítás lázában „Habsi”-ra magyarosította. Sokan vásárolnak Auspitz-nek a Hatvani utcában meg-nyitott dohánykereskedésében, melynek cégtábláján a felírás: „A tengeri hajóslegényhez”.

Könyvek, metszetek, képek és újságok a Müller-féle kishid-útcán könyvesboltban talál-hatók nagy választékban; itt van Müller kirakatában a Pesti Hírlap első száma is. Arról ír, hogy épül a Lánchíd s az épen Londonban tar-ózkodó Clark azt jelentette az álmélködő Admirálisnak, hogy nem kell külföldi nyersanyag, mert Ma-gyarország északi-keleti részéről már kitermelték a legjobb fát a határór-ezredek. Épül a Lánchíd — minden kételkedés ellenére. De azt is írja a lap, hogy Pilvax Károly átvette az Uri-útcáig nyúló nagy kávéházat. Végül meg azt írja vezércikkében ez a Müller-féle boltban kapható Pesti Hírlap, hogy hasábjain egy „gondo-lat” fogja vezérelni és ettől „sem a hatalmasok komor tekintete, sem pol-gártársaink heve soha el nem tánto-ríthat”. A lap kiadója a Landerer és Heckenast-nyomda, szerkesztője Kossuth Lajos, H. K.

A kép változik, — ugorjunk 100 évet. A magyar reformkorszak haladó célkitűzései — sötét, szegényteljes évtizedek, világkatasztrófák után — nemcsak megvalósultak, de már túl is haladva, a múlté lettek, történelmivé váltak. És a polgárság helyett egy új osztály, a proletariátus került a nem-zet élére, hogy a magasabbrendű társadalom, a szocializmus felé vezesse a magyar népet. Az 1948-as fővárosi karácsonya a kivívott függetlenségnek, az igazi emberi szolidaritásnak, a boldogabb jövő ön-tudatos építésének ünnepe, karácsonyi vására pedig a dolgozó nép emelkedő anyagi jólétét, hazánk gazdasági erősödését mutatja.

Karácsonyi vásár 1948-ban

December 19. van: Aranyvasár-nap! — az utcák tele vannak dolgo-zókkal. Ma nyitva állnak az üzletek azoknak is, akik estig dolgoztak munkahelyükön és a karácsony he-tére meghosszabbított est. 6 óráig sem tudták ajándékaikat megvásá-rolni. Az idei karácsony már nem-csak a gazdagoké. Az idei karácsony rengeteg árujával a dolgo-óké; azoké, akiknek köszönhetjük, hogy dolgoznak a gyárak, hogy termelnek, és egyre olcsóbban, egyre többel ter-melnek.

A kirakatok mindenütt tele árú-kal. A belvárostól a körútakon át, egészen a periferiákig mindenütt ra-gyognak a kirakatok: a karácsonyi kirakatok de ezek a kirakatok nem-csak karácsony ünnepét hirdetik, de hirdetik a munka eredményének ün-nepét is, a 3 éves terv sikerét és hi-rdezik az igazi karácsonyi jelszót: a békét.

A kereskedők teljes mértékben fel-készültek a karácsonyi vásárra. Minden igényt kielégítő készletek

vannak az üzletekben. Szín, minőség, ár oly bő választékot nyújtanak a vevőnek, hogy szinte nehezebbé te-szik a vásárlást. Akaratlanul eszünkbe jutnak a néhány év előtti üres kirakatok, de eszünkbe jutnak a külföldi lapok siránko-dásai is a nyugati államok áruszűké-ről, az emelkedő árakról. — Bizony az osztók, francia és angol dolgozóknak nem lesz könnyű a ka-rácsonyi bevásárlás...

A kirakatokban olcsó árak. A nagykerületen egyik divatruzsle-ben 3.10 Ft-os divatruzsle, 17 forint-os nyakkendő csábít vásárlásra. Egy másik kirakatban kötött kesztyűk 32 Ft-tól, sálak 20—25 forinttól. Mindenki megtalálhat mindent.

A játéktüzet előtt ragyogó szemű szülő kálkálálják, hogy futja-e a megvárakoztatott pénzéből még egy kis üttörő vasútra. 26 Ft az ára és igen csinos. A gyerekeket alig lehet el-vonszolni a ragyogó kirakatok elől, de az a helyzett a felhőt fronton is, ahol a férfiak alig győzik tovább-

vinni feleségeiket egy-egy öket ér-deklő kirakat előtt.

A kirakatok többnyire praktikus holmikat hirdetnek, mert a felsza-dulás utáni negyedik karácsony még igen sok dolgozónak elsődleges szük-ségletei kell, hogy kielégítsék.

Kirakatok, neonfények, árubbőség... Mintha 1944. decembere soha nem is lett volna...

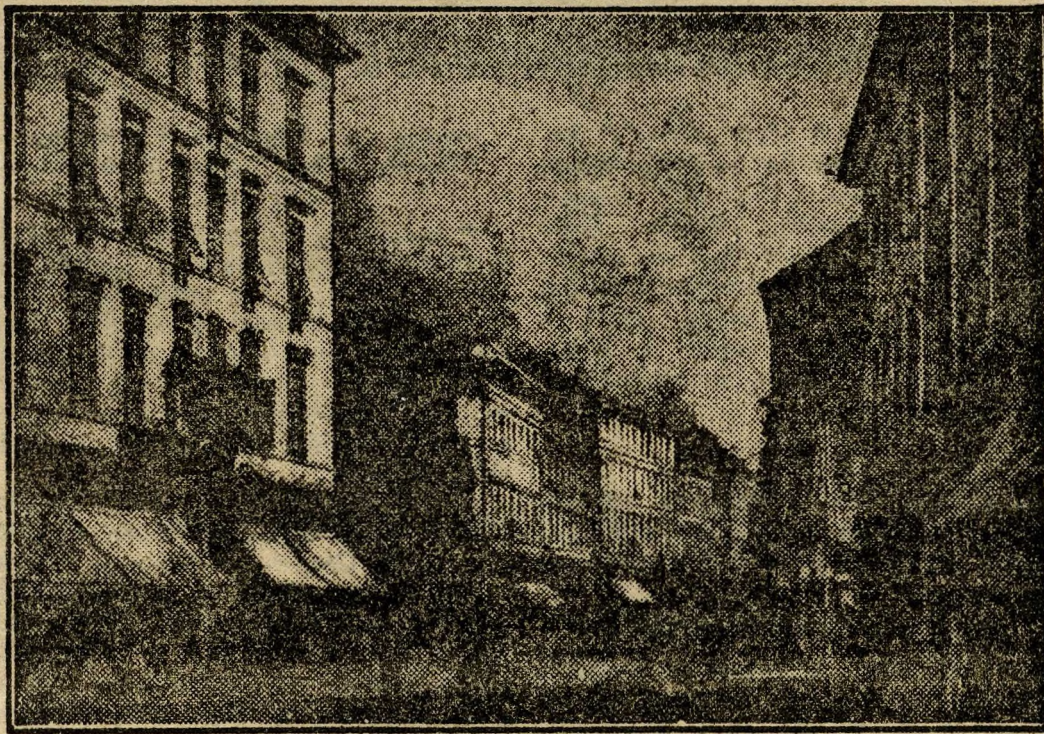
Szinte elfelejtik az ember, hogy ro-mok is voltak és a semmiből terem-tődött mindez.

Pedig nem szabad megfejteni. Emlé-kezzünk 1948. karácsony ünnepén 1944. karácsonyára, a gyűlölet, az esztelenesség karácsonyára. Kiegyet ki-rakatokra, az akkori „fejedelmi” karácsonyi ajándékokra: 5 szem lerumplira, egy fej hagymára és ha-sonlókra.

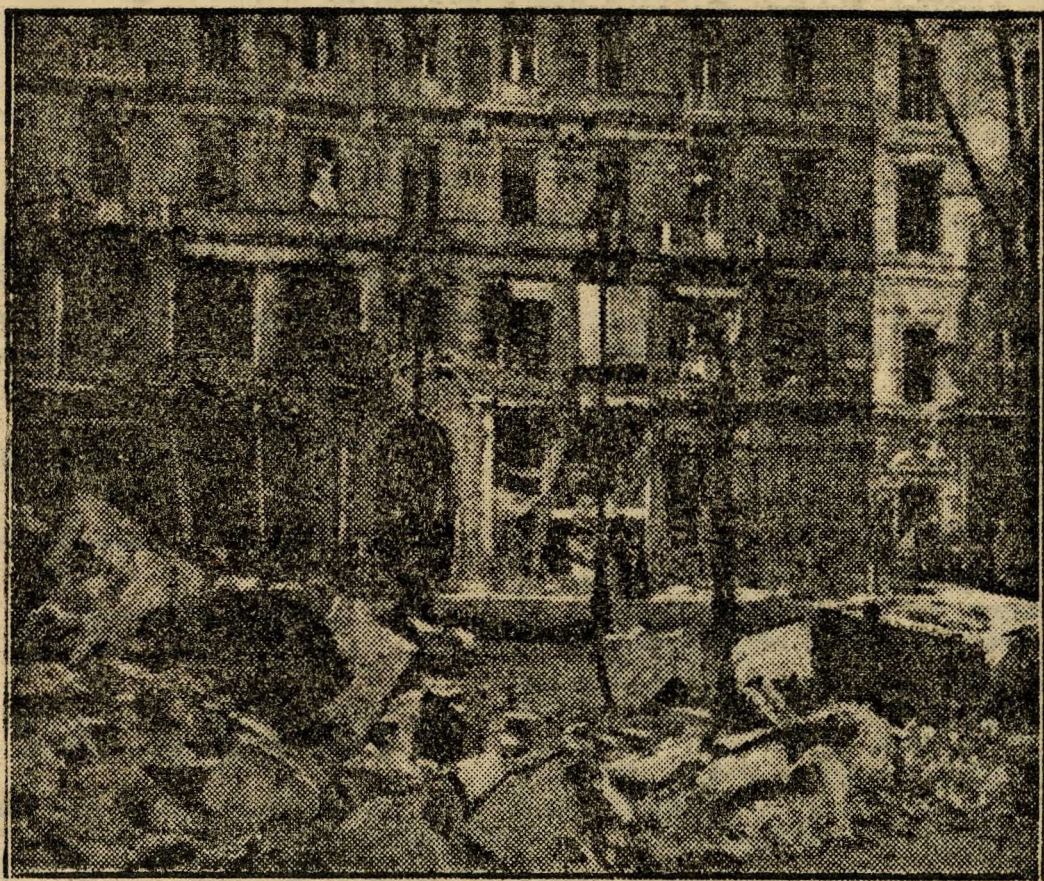
Emlékezzünk!!! És hirdessük az új karácsony jelszavát amelyet a ki-rakatok szavaiban olvashatunk: „Munkával megsegesszük, erőnkkel biztosítjuk a békés karácsonyt.”

PAP JÁNOS.

1848

1944...

1948!

